

iz naših knjižnica

Uređuje: Danko Škare

Vuk dlaku mijenja, a ćud?! – nova platforma *Web of Knowledge 5.0* i novosti vezane uz bibliografsku i citatnu bazu podataka *Web of Science***

B. Macan*

Knjižnica Instituta Ruđer Bošković
Bijenička cesta 54, 10 000 Zagreb

Zacijelo ste već primijetili da je Thomson Reuters početkom 2011. godine paralelno sa starom platformom *Web of Knowledge* (WoK) pustio u pogon i njezinu novu verziju 5.0 kojoj se može pristupiti preko sljedećeg URL-a: <http://apps.webofknowledge.com/>. Podsjećanja radi, *Web of Knowledge* je platforma putem koje se pristupa bazama podataka Thomson Reutersa kao što su *Web of Science* (WoS), *Journal Citation Reports* (JCR), *Current Contents* (CC), *MEDLINE* i dr.¹

Nakon probnog razdoblja, Thomson Reuters je 17. srpnja 2011. novu platformu postavio kao primarnu, a staroj će se platformi do 2012. godine moći pristupiti preko novog URL-a: webofknowledge4.com. Iako smo se u radu s prijašnjim platformama već navikli na mnoštvo pogrešaka koje su sadržane u njihovim bazama podataka, nova me je platforma u početku dodatno iznenadila pogreškama u zapisima koje nisu ranije postojale, kao što su npr. različiti brojevi citata pojedinih članaka u staroj i novoj verziji platforme, velik broj radova u novoj platformi koji su okarakterizirani kao "anonimni" (preko milijun zapisa) iako autori postoje u staroj verziji platforme i dr. Proizvođač baze podataka je u međuvremenu radio na ispravljanju tih i ostalih grešaka, tako da je njihov veći dio već ispravljen.

No svrha ovog priloga nije rasprava o pogreškama i netočnostima podataka iz WoS-a, već upoznavanje s novitetima i promjenama koje dolaze s novom platformom kao i usmjeravanje prema pravilnom razumijevanju podataka koji se mogu dobiti iz spomenute baze podataka.

Na službenim stranicama Thomson Reutersa (http://thomsonreuters.com/products_services/science/training/) dostupni su edukativni materijali o upotrebi njihovih proizvoda u tiskanom obliku (PDF, .doc), snimljeni videomaterijali, kao i raspored radionica na kojima se može sudjelovati uživo. Među spomenutim edukativnim materijalima nalaze se i oni koji se tiču WoK-a (http://thomsonreuters.com/products_services/science/training/wok/#tab3) i WoS-a (http://thomsonreuters.com/products_services/science/training/wos/#tab3). Ovdje ću izdvojiti neke od zanimljivijih promjena na platformi WoK 5.0 vezanih uz pretraživanje i citiranost baze podataka *Web of Science*.

Što se promijenilo kod općeg pretraživanja?

U novu platformu je integrirano nekoliko noviteta koji se tiču pretraživanja baza podataka. Jedna od tih novosti jest uvođenje operatora blizine NEAR/x (npr.: "boskovic NEAR/1 institute", što će nam, ako provedemo pretraživanje po adresi, kao rezultat izbaciti sve radove u čijoj se adresi spominju izrazi 'boskovic' i 'institute', a koji su međusobno udaljeni maksimalno jednu riječ). Također je podržano i lijevo skraćivanje (npr.: "phosphate", što nam kao re-

zultat izbacuje radove u kojima se spominju monophosphate, triphosphate i sl.), no ono je zbog prevelike upotrebe nove platforme privremeno onesposobljeno te bi nanovo trebalo biti omogućeno u verziji koja će biti puštena u rad u listopadu 2011. godine.

Pretraživanje na novoj platformi podržava i lematizaciju, tj. automatsko pretraživanje preko 7000 varijacija u pisanju pojmova (npr., između britanskog i američkog engleskog pravopisa). Ta je opcija po osnovnim postavkama uvijek uključena, te se na taj način dobije veći odziv rezultata pretraživanja, no korisnici koji se ne žele njome koristiti mogu je jednostavno isključiti na početnoj stranici pretraživanja. Poboljšanja u pretraživanju također uključuju i ignoriranje, tzv., stop-riječi u izrazima kao što su, npr., "vitamin A", kao i pretraživanje po institucijama, tako da se sada automatski pretražuju razne varijante naziva Vaše institucije. No za što cjelovitiju listu radova svoje ustanove ipak ćete trebati konstruirati upit s raznim skraćivanjima, zamjenama za pojedine znakove i varijantama naziva tražene ustanove. Primjera radi, prije nekoliko godina prilikom pretraživanja WoS-a za radove s adresom Instituta Ruđer Bošković ustanovili smo da se IRB-ovi radovi u WoS-u vode pod gotovo 40 raznih verzija naziva, od kojih su neke verzije naziva Instituta bile smještane čak i u Vijetnam. Prijavom takvih pogrešaka jedan dio pogrešnih naziva Instituta je ispravljen, no pogrešaka će uvijek biti, pa ih svojim upitom za pretraživanje uvijek trebamo nastojati obuhvatiti.

Nova platforma WoK-a donosi još neke funkcionalne promjene kao što su ukidanje limita od 100 000 zapisa za pregledavanje i analiziranje rezultata pretraživanja, poboljšane mogućnosti njihovog sortiranja, mogućnost pregledavanja sažetka zapisa na stranici s rezultatima i dr.

Nove mogućnosti autorskog pretraživanja

Što se tiče autorskog pretraživanja, i na tom su se polju dogodile neke promjene/poboljšanja. Sada je na novoj WoK-ovoj platformi moguće pretraživati po cijelom autorovu prezimenu i imenu, što prije nije bilo moguće. No kao rezultat ćete dobiti samo one radove (mahom novijeg datuma) na kojima je autor u bazi podataka i indeksiran punim imenom i prezimenom. Također je unaprijeđen i tzv. *Author Finder*, koji sada ima mogućnosti sužavanja seta dobivenih rezultata kao i automatski generirane setove radova za koje je vjerojatno da ih je napisao isti autor (tzv. *Distinct Author Sets*).² Korisnici koji se koriste i drugom bibliografskom i citatnom bazom podataka koja je dostupna hrvatskoj akademskoj zajednici – Sco-

* Bojan Macan, e-pošta: bmacan@irb.hr, tel: +385 1 4561-043

** Prispjelo: rujan 2011.

pus – primijetiti će sve veću sličnost između dvaju konkurentskih proizvoda (*Web of Science* i *Scopus*) i pojavljivanje istih ili sličnih funkcija u oba proizvoda. Ova opcija *Distinct Author Set* samo je jedna od mnogih te potvrđuje da je pojava konkurencije WoS-u zdrava i dobrodošla za korisnike citatnih baza podataka jer rezultira kontinuiranim razvojem kvalitete usluga koje im se nude.

U novu platformu WoK-a uključeno je i pretraživanje radova preko *Researcher ID*-a.³ *ResearcherID.com* je baza podataka povezana s WoS-om, u kojoj znanstvenici sami naprave svoj profil i pridruže mu sve radove koje su oni napisali. Na taj način autori mogu vrlo jednostavno ažurirati svoj popis radova koji su objavljeni u časopisima koje indeksira WoS. Do popisa radova za koje je znanstvenik sam potvrdio da ih je napisao može se doći preko njegova profila na *ResearcherID.com* ili preko pretraživanja WoS-a putem spomenutog znanstvenikova identifikacijskog broja. Na taj način sam znanstvenik omogućuje sebi i cijeloj znanstvenoj zajednici jednostavan i potpun uvid u vlastitu znanstvenu produktivnost i to bez obzira koliko je znanstvenika s istim imenom i prezimenom ili na koliko je različitih načina i s koliko pogrešaka znanstvenikovo ime upisano u bazu podataka.

Novosti vezane uz citiranost

Pojavom nove platforme *Web of Knowledge 5.0* pretplatnicima baze podataka WoS pružen je uvid u mnogo širu sliku citiranosti. Naime, Thomson Reuters je s novom verzijom WoK-a svim pretplatnicima WoS-a dao uvid u potpunu citiranost radova indeksiranih u WoS-u i to ne samo unutar WoS-ovih citatnih indeksa (*Science Citation Index Expanded* (SCIE), *Social Science Citation Index* (SSCI), and *Arts & Humanities Citation Index* (A&HCI) i *Conference Proceedings Citation Index – Science* (CPCI-S); *Conference Proceedings Citation Index – Social Science & Humanities* (CPCI-SSH)) već i unutar svih citatnih indeksa/baza podataka uključenih u novu platformu – *BIOSIS Citation Index* i *Chinese Science Citation Database*.

BIOSIS Citation Indeks donosi sadržaj baze podataka *BIOSIS Previews* koji je obogaćen citatnim podacima. Sadrži preko 20 milijuna radova iz 5000 časopisa koji pokrivaju područje prirodnih znanosti. Bibliografski zapisi datiraju sve do 1926. godine, dok se podaci o citiranosti bilježe od 2006. godine pa nadalje.⁴

Chinese Science Citation Database je proizvod nastao u suradnji Thomson Reutersa i Kineske akademije znanosti, a pokriva preko 1200 vrhunskih kineskih znanstvenih časopisa s preko 2 milijuna zapisa. Bibliografski zapisi koji su dostupni na kineskom i engleskom jeziku datiraju od 1989. godine, a od iste godine prati se i njihova citiranost.⁵

Ovisno o odabranim bazama podataka koje se pretražuju (samo WoS ili sve baze podataka dostupne preko WOK-a), dobiju se i različiti podaci o citiranosti radova, što je kraj svakog broja citata izrijekom i napisano. Ako se broj citata uz neki rad odnosi na citate koje je taj rad dobio unutar korpusa radova indeksiranih u WoS-u, kraj tog broja citata stoji napomena "from Web of Science", a ukoliko se radi o broju citata dobivenom iz svih dostupnih citatnih indeksa/baza podataka unutar platforme WoK, tada kraj broja citata stoji napomena "from All Databases" ili "from Web of Knowledge". Ako pretražujemo samo WoS, na listi rezultata uz svaki rad dobijemo broj citata tog rada unutar WoS-ova korpusa radova, no ako otvorimo detaljan prikaz nekog rada, tada su nam dostupni podaci o broju citata tog rada unutar WoS-a, kao i unutar svih WoK-ovih baza podataka (slika 1).

Ako se slijedi poveznica s ukupnog broja citata koje je pojedini rad dobio unutar WoK-a, dobije se prikaz citiranosti tog rada u svakom pojedinačnom citatnom indeksu na platformi, kao i ukupan broj jedinstvenih citata unutar WoK-ove platforme (slika 2). Taj ukupan zbroj citata unutar cijelog WoK-a rezultat je deduplikacije citata identificiranih unutar svakog pojedinačnog citatnog indeksa. Prikaz strukture citiranosti pojedinačnih radova unutar WoK-ovih citatnih indeksa/baza podataka dostupan je svim pretplatnicima neovisno o vrsti njihove pretplate. S druge strane korisnicima će biti omogućen prikaz samo onih zapisa iz citatne baze podataka za koju imaju pretplatu (u našem slučaju *Web of Science*) te će broj citata uz tu citatnu bazu podataka biti poveznica koju se može slijediti.

Na samom početku puštanja u rad nove platforme WoK-a, Thomson Reuters je imao određene probleme s prikazom broja citata, tako da su korisnici koji su simultano pretraživali WoS preko stare i nove platforme mogli uočiti da su pojedini radovi citiraniji u staroj platformi, a pojedini u novoj. Thomson Reuters navodi da rade na ispravljanju tih pogrešaka, ali i također da nisu sve razlike u broju citiranosti pojedinih radova u WoS-u na staroj i novoj platformi

The screenshot displays the Web of Science interface for a specific article. The article title is "A NEW FAMILY OF MESOPOROUS MOLECULAR-SIEVES PREPARED WITH LIQUID-CRYSTAL TEMPLATES". The author list includes BECK, JS; VARTULI, JC; ROTH, WU; LEONOWICZ, ME; KRESGE, CT; SCHMITT, KD; CHU, CTW; OLSON, DH; SHEPPARD, EW; MCCULLEN, SB; HIGGINS, JB; SCHLENKER, JL. The source is identified as the JOURNAL OF THE AMERICAN CHEMICAL SOCIETY, Volume 114, Issue 27, Pages 10834-10843, published on DEC 30 1992. The 'Times Cited' field is highlighted with a red circle and contains the text 'Times Cited: 8,255 (from Web of Science)'. A red box with the text 'podaci o broju citata u WoS-u i WoK-u' has a red arrow pointing to the 'Times Cited: 6,586' field, which is also circled in red. The interface includes navigation options like 'Full Text', 'Save to', and 'EndNote Web'. A sidebar on the right shows 'Times Cited: 6,586' and a list of citing articles.

Slika 1 – Detaljan prikaz pojedinačnog zapisa u WoS-u unutar nove platforme s istaknutim podacima o ukupnom broju citata unutar WoS-a i WoK-a

The screenshot shows the 'Citing Articles' section of a Web of Knowledge record. The article title is 'A NEW FAMILY OF MESOPOROUS MOLECULAR-SIEVES PREPARED WITH LIQUID-CRYSTALLINE TEMPLATES'. The citation counts are as follows:

- 6,586 in All Databases
- 6,255 in Web of Science
- 6,106 in Science Citation Index Expanded (SCIE), Social Science Citation Index (SSCI), and Arts & Humanities Citation Index (A&HCI)
- 6,106 in Science Citation Index Expanded (SCIE)
- 5 in Social Science Citation Index (SSCI)
- 5 in Arts & Humanities Citation Index (A&HCI)
- 921 in Conference Proceedings Citation Index - Science (CPCI-S); Conference Proceedings Citation Index - Social Science & Humanities (CPCI-SSH)
- 921 in Conference Proceedings Citation Index - Science (CPCI-S)
- 5 in Conference Proceedings Citation Index - Social Science & Humanities (CPCI-SSH)
- 165 in BIOSIS Citation Index
- 516 in Chinese Science Citation Database

A red box highlights these citation counts with the text: 'citiranost rada u pojedinim citatnim bazama podataka / indeksima unutar WoK-a'. Below the citation counts, the interface shows search options, a 'Refine Results' sidebar, and a list of citing articles, including one titled 'Iron-cobalt nanocrystalline alloy supported on a cubic mesostructured silica matrix: FeCo/SBA-16 porous nanocomposites'.

Slika 2 – Citiranost pojedinog rada u citatnim bazama podataka/indeksima uključenim u platformu Web of Knowledge 5.0

rezultat pogreške, već da je jedan dio tih razlika rezultat unapređenja platforme i algoritma koji se primjenjuju za objedinjavanje broja citata kroz sve njihove zapise.^{6,7}

Osim dodatnih uključenih citatnih indeksa/baza podataka i cjelovitijeg uvida u citiranost indeksiranih radova, nova platforma WoK-a donosi još neke novine usko vezane uz citiranost i citatne analize. Naime, u novoj verziji platforme razlikuju se datum izlazenja publikacije i datum indeksiranja publikacije u bazu podataka. S obzirom na to su drugačije distribuirani citati po godinama kada se zatraži citatna analiza određenog skupa radova (*Create citation report*). Jednom kada se napravi citatna analiza određenog skupa radova novost je što nova platforma nudi i ukupan broj citata tog skupa radova bez samocitata. No pod "samocitatom" se ovdje ne misli na sve samocitate pojedinog autora ili svih autora iz promatranog skupa radova, već na samo one citate koji dolaze iz promatranog skupa radova.⁸ Također je novost i to što se na novoj platformi pojedini zapisi mogu dodavati na tzv. "označeni popis" (*Marked list*), od kuda se sada može izravno napraviti citatna analiza odabranih zapisa.

I na kraju priče...

Na kraju ovog kratkog priloga o novostima koje nam dolaze iz Thomson Reutersove radionice ostaje nam da sumiramo svoje dojmove o novoj platformi *Web of Knowledge 5.0* te u praksi istestiramo njezine nove mogućnosti. Novom je platformom unaprijeđeno pretraživanje baze podataka, kako tematsko, tako i autorsko, baza podataka je povezana s proizvođačem *ResearcherID.com* te u budućnosti postoji mogućnost sređivanja podataka o autorima i radovima koje su oni napisali, uključeni su novi podaci o citiranosti iz *BIOSIS Citation Indexa* i *Chinese Science Citation Databasea* te uvid u njih imaju i korisnici koji nisu pretplaćeni na spomenute proizvode i dr.

Lijepo je vidjeti da je dolaskom konkurencijske citatne baze podataka (o. p. *Scopus*) i *Web of Science* živnuo i polako krenuo iskorištavati nepregledne mogućnosti Interneta kao medija. Dojma sam da je ova nova platforma *Web of Knowledge* je po funkcionalnosti koju nudi svojim korisnicima ipak korak naprijed prema poboljšavanju usluga koje nude. Nadam se da *Thomson Reuters* na tome neće stati, ali i da će *Elsevier* i *Google*, koji se ubrzano probija i na tom području, uskoro odgovoriti novim funkcionalnostima i novitetima te tako konkurenciji postaviti letvicu još više.

Literatura

1. Thomson Reuters: Thomson Reuters (ISI) Web of Knowledge. URL: http://thomsonreuters.com/products_services/science/science_products/a-z/isi_web_of_knowledge/ (30. 8. 2011.).
2. Web of Science Help: Distinct Author Sets. URL: http://images.webofknowledge.com/WOKRS53B4/help/WOS/hp_das1.html (19. 8. 2011.).
3. Web of Knowledge: ResearcherID integration with Web of Science. URL: <http://wokinfo.com/5DAF/> (19. 8. 2011.).
4. Web of Knowledge: BIOSIS Citation Indeks. URL: http://wokinfo.com/products_tools/specialized/bci/ (23. 8. 2011.).
5. Thomson Reuters: Chinese Science Citation Database. URL: http://thomsonreuters.com/products_services/science/science_products/a-z/chinese_science_citation_db/ (23. 8. 2011.).
6. Web of Knowledge: The new Web of Knowledge FAQ. URL: <http://wokinfo.com/wok5/faq/>.
7. Web of Knowledge: The new Web of Knowledge has arrived. URL: <http://wokinfo.com/about/newwok/> (19. 8. 2011.).
8. Thomson Reuters: Web of Science Help. URL: http://images.webofknowledge.com/WOKRS53B4/help/WOS/hp_citation_report_sum_timescited_wo_selfcites.html (23. 8. 2011.).